

Balanç de la Campanya Forestal 2023

1- INTRODUCCIÓ

Tot i que pugui semblar just el contrari, la Campanya Forestal d'enguany no ha estat gens fàcil. Els Bombers de la Generalitat han treballat en un sol gran incendi forestal, a Portbou a primers d'agost, però al llarg de la resta de la temporada han hagut de fer front a incendis amb un gran potencial que, tot i acabar afectant superfícies petites, haurien pogut créixer amb facilitat i posar en risc un alt nombre de persones.

La Campanya va començar molt condicionada per la important sequera estructural i progressiva que viu el país. Això, afegit al progressiu abandonament de l'àmbit rural i d'activitats agroforestals, està donant lloc a boscos cada cop més densos i amb molt sotabosc acumulat, i a superfícies amb molta continuïtat forestal.

En començar la primavera, els Bombers de la Generalitat van treballar en un alt nombre d'incendis de vegetació, força superior al que és habitual en aquestes alçades de l'any. Al març de 2022, per exemple, van fer front a 290 incendis (forestals, agrícoles i de vegetació urbana) i al de 2023, a 746. És a dir, 2,5 cops més.

La situació continuava sent crítica al mes següent: a l'abril de 2022, els Bombers de la Generalitat van treballar en 288 incendis de vegetació; a l'abril de 2023, en 610 (2,1 cops més). Entre ells, el que va començar a Mequinensa (a la Franja de ponent) i es va estendre a la Granja d'Escarp i Maials i que va afectar més de 600 hectàrees (138,67 d'elles, a Catalunya). El mateix dia que els bombers establiaven aquest incendi, en començava un altre a la Catalunya Nord, que va acabar entrant a Portbou. El foc va afectar més de 800 hectàrees més enllà de la frontera i 135 a l'Alt Empordà.

Un mes de juny marcat per les pluges

La Campanya, començava l'1 de juny. El mes, però, va ser força plujós, especialment a Ponent, la depressió Central i en àmplies zones de les Terres de l'Ebre. Les pluges de juny, per tant, van reduir el risc d'incendi forestal en gran part del país durant gairebé un parell de mesos. En comparació al mateix mes de 2022, els Bombers de la Generalitat van treballar en la meitat d'incendis de vegetació (1.224 l'any passat; 657 enguany). Aquesta situació va permetre als Bombers de la Generalitat enviar un comboi d'ajut al Quebec (Canadà) per ajudar en la crítica situació generada per l'onada d'incendis forestals simultanis que assolaven tot el país.

Al juliol, el risc d'incendi forestal es va mantenir estable gràcies, encara, a les pluges de juny. En comparació al mateix mes de 2022, enguany es va treballar en gairebé la meitat d'incendis de vegetació (887 el 2022; 449 el 2023).

Màxim risc durant tot l'agost

A l'agost, però, el risc d'incendis forestal es va disparar considerablement per les altes temperatures de la temporada i, també, per l'acumulació de força dies sense ploure. De fet, en altres punts de la Mediterrània ja s'estava fent front a greus incendis forestals. Just ara, un equip dels Bombers de la Generalitat és a Grècia ajudant les autoritats locals a analitzar protocols de coordinació i estratègies d'extinció en l'incendi més greu que hi ha hagut mai a la Unió Europea des que se'n tenen registres.

A Catalunya, divendres 4 d'agost va començar l'incendi forestal de Portbou, que va afectar **573 hectàrees**. Ha estat l'incendi més important en què han treballat els Bombers de la Generalitat al llarg de la Campanya Forestal. Els equips d'extinció van haver de fer front a diversos moments crítics. La forta tramuntana que va bufar durant les primeres 24 hores de l'incendi va impossibilitar que hi treballessin els mitjans aeris. Tot i això, els Bombers el van establir just l'endemà al vespre.

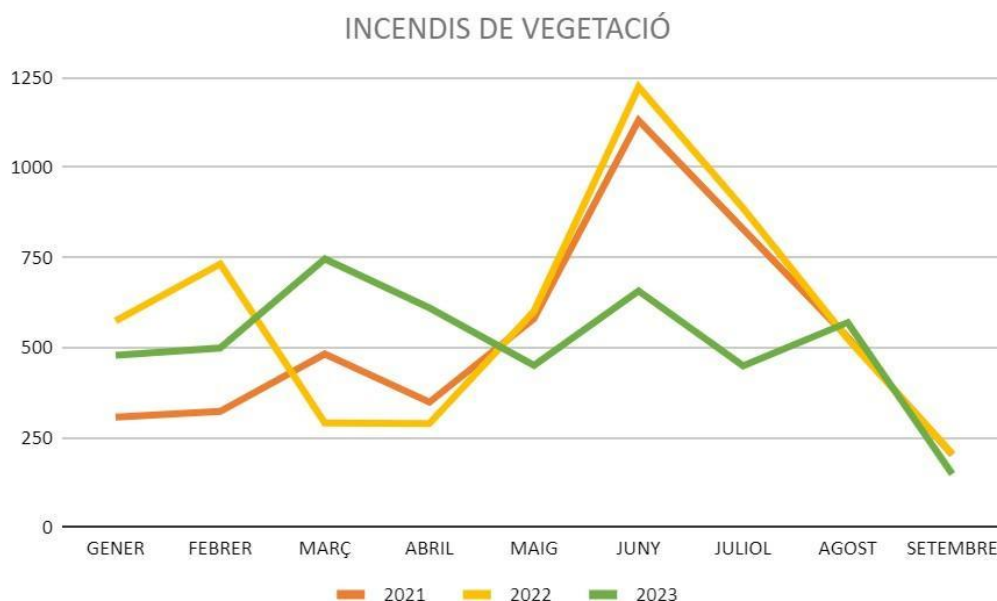
La resta d'agost va ser especialment crítica a causa de l'onada de calor que va patir Catalunya la darrera setmana de mes.

Al final, el total d'incendis de vegetació en què es va haver de treballar, durant el mes d'agost, es va mantenir força similar al mateix mes de 2022.

INCENDIS DE VEGETACIÓ

	2021	2022	2023
GENER	306	574	478
FEBRER	322	723	498
MAÇ	482	290	746
ABRIL	348	288	610
MAIG	580	600	450
JUNY	1131	1224	657
JULIOL	829	887	449
AGOST	528	524	569
SETEMBRE*	202	204	148*

(*fins al 15 de setembre)

Inestabilitat meteorològica a tocar de setembre

Al setembre, tot i que hem tingut unes temperatures diürnes més altes del que és habitual per l'època, amb l'episodi de pluja que hi ha hagut i gràcies als dies més curts i les nits fresques, el risc s'ha anat normalitzant. Malgrat això, els Bombers de la Generalitat no abaixen la guàrdia, pendents de com de seca pot ser la tardor. Un nou període sense pluja incrementarà substancialment el risc d'incendi forestal. Cal recordar que pot haver-hi incendis greus en qualsevol època de l'any.

2- ANÀLISI DE PERILL D'INCENDI

La campanya d'incendis del 2023 es preveia com una de les més crítiques dels darrers anys, amb una primavera amb una acumulació de sequera acumulada de més de 30 mesos amb una pluviometria per sota del normal i amb temperatures per sobre de la mitjana, això com amb episodis d'entrada de vent i humitats relatives baixes que incrementaven el perill d'incendi.

El nivell 2 del Pla Alfa va estar activat a Catalunya de l'1 gener a 28 de maig un total de 62 dies. Un 40% dels dies van estar en nivell molt alt de perill d'incendi.

Les precipitacions de finals de maig i principis de juny van presentar valors per sobre dels esperats a aquestes dates de l'any. Aquestes pluges van permetre reduir el risc d'incendi immediat i van permetre començar la campanya amb més tranquil·litat de la prevista.

Tot i les precipitacions, els nivells de sequera són ara mateix prou elevats en determinats indrets del territori. En destaquen les zones de la Catalunya central, el litoral i prelitoral central i gironí. Les zones més humides queden a l'extrem nord del país, és a dir, la serralada pirinenca, i a les Terres de l'Ebre, on les precipitacions han sigut més intenses.

17 dies amb activacions del nivell 3 del Pla Alfa

Durant la campanya d'incendis d'aquest estiu hem tingut 4 episodis de perill extrem d'incendi a Catalunya, i el **Cos d'Agents Rurals ha hagut d'activar el nivell 3 del Pla Alfa durant 17 dies**. En comparació amb l'any passat hem tingut menys dies de perill extrem. L'estiu de 2022 el nombre d'episodis van ser 7 i els dies d'activació, 26.

El pitjor episodi va ser el produït entre els dies 21 i el 29 d'agost, amb l'activació del nivell 3 del Pla Alfa a 70 municipis de 13 comarques, i la restricció d'accés a 7 espais naturals protegits: Garraf, Montsant, Montmell-Marmellar, els Ports, Montsec d'Ares, Montsec de Rubies i Baronia de Rialb. Durant aquest episodi, el Govern va aprovar un seguit de mesures especials per l'elevat risc d'incendi i Protecció Civil va activar l'alerta INFOCAT.

Cal destacar la **col·laboració i implicació de la ciutadania en el compliment de les mesures de restricció d'accés a espais naturals** que activa el Cos d'Agents Rurals en situacions de perill extrem d'incendi forestal. La reducció del nombre de persones en espais naturals en episodis de perill extrem d'incendi permet d'una banda reduir el nombre d'incendis (de fet, quan hi ha activació del nivell 3 del Pla Alfa es redueix el nombre d'ignicions de manera significativa) i de l'altra, evita haver de desallotjar persones en cas que es produeixi un incendi.

3- DADES SOBRE INCENDIS

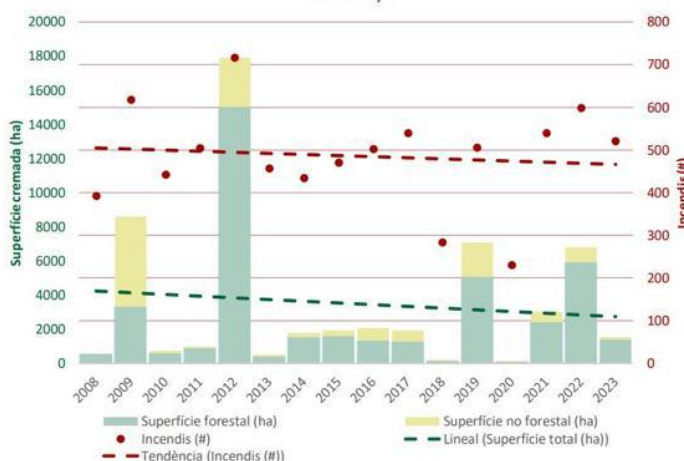
Des de l'1 de gener s'han originat **521 incendis forestals que han cremat un total de 1.521'69 hectàrees**, una xifra gairebé cinc vegades inferior a la de l'any passat (6.802'7ha) i la meitat que l'any 2021 (3.021'88ha).

Dades d'incendis forestals anuals

Evolució anual dels incendis forestals

Anys	Incendis (#)	Superfície forestal (ha)	Superfície no forestal (ha)	Superfície total (ha)
2008	393	544,71	19,59	564,31
2009	619	3.323,73	5.299,11	8.622,84
2010	443	602,99	133,56	736,56
2011	505	886,27	114,36	1.000,63
2012	717	15.019,64	2.891,68	17.911,32
2013	458	381,60	117,87	499,47
2014	435	1.527,24	247,49	1.774,73
2015	471	1.584,52	327,86	1.912,37
2016	503	1.335,17	720,00	2.055,17
2017	540	1.262,71	667,00	1.929,71
2018	284	134,14	53,07	187,21
2019	507	5.073,03	2.014,86	7.087,90
2020	231	73,32	59,54	132,86
2021	541	2.396,45	625,43	3.021,88
2022	600	5.911,51	891,19	6.802,70
2023	521	1.390,10	131,59	1.521,69

Nombre i superfície cremada per incendis forestals a Catalunya

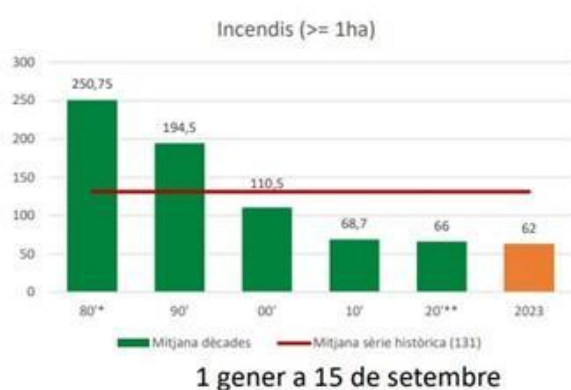
Pel que fa al nombre d'incendis, entre l'1 de juny i el 17 de setembre s'han produït a Catalunya un total de 221 incendis forestals, que han afectat una **superfície de 668,59 hectàrees**. Tant en nombre de focs com en superfície es tracta del sisè millor any dels darrers quinze.

NOMBRE D'INCENDIS			SUPERFÍCIE CREMADA			
Grup causa	Recompte (#)	Distribució (%)	Forestal (ha)	No forestal (ha)	Total (ha)	Distribució (%)
Causas naturals	55	24,89%	3,23	0,00	3,23	0,48%
Accidents	32	14,48%	42,36	11,70	54,05	8,08%
Negligències	50	22,62%	3,81	3,47	7,28	1,09%
Intencionats	47	21,27%	20,97	4,07	25,04	3,74%
Revifats	1	0,45%	0,45	0,00	0,45	0,07%
Altres	36	16,29%	552,72	25,82	578,54	86,53%
TOTAL	221		623,53	45,06	668,59	

INCENDIS 1986-2023 comparativa.

Cada barra correspon a la mitjana d'incendis que hi ha hagut a cada dècada (en els anys 80 s'inicia al 1986) i el 2020 només incorpora de 2020 a 2023.

Les dades corresponen a **incendis**, és a dir, iguals o superiors a 1ha.

Es tracta d'un balanç molt positiu, tenint en compte les previsions inicials que la d'enguany podria haver estat una de les pitjors campanyes que es recorden. I especialment tenint en compte que ens trobem en un context de canvi climàtic que en els darreres anys ha fet incrementar el nombre de dies considerats crítics i de major risc d'incendi forestal.

Les bones dades d'aquesta campanya s'atribueixen, a l'entrada de pluges però també a la tasca de prevenció que es duu a terme durant tot l'any, la bona tasca d'extinció i de primera intervenció, així com a l'increment de la consciència ciutadana sobre el risc d'incendi a Catalunya.

L'incendi més destacat durant la campanya forestal pel que fa a l'abast de l'afectació ha estat el declarat el dia 4 d'agost de 2023 a Portbou (Alt Empordà) i que va afectar una superfície de 531 hectàrees, segons dades provisionals. El segon incendi més important, a molta distància, es va produir a El Perelló (Baix Ebre) el dia 1 d'agost, i va afectar 23,65 hectàrees.

Principals causes

En referència a la causalitat dels incendis, la investigació del Cos d'Agents Rurals determina que durant aquesta campanya forestal prop del 25% dels incendis s'han produït per causes naturals, és a dir, a causa de llamps. La resta d'incendis, el 75% estan relacionats amb l'activitat humana, ja sigui per negligències (23%), accidents (15%), intencionalitat (21%), o altres.

NOMBRE D'INCENDIS			SUPERFÍCIE CREMADA			
Grup causa	Recompte (#)	Distribució (%)	Forestal (ha)	No forestal (ha)	Total (ha)	Distribució (%)
Causes naturals	55	24,89%	3,23	0,00	3,23	0,48%
Accidents	32	14,48%	42,36	11,70	54,05	8,08%
Negligències	50	22,62%	3,81	3,47	7,28	1,09%
Intencionats	47	21,27%	20,97	4,07	25,04	3,74%
Revifats	1	0,45%	0,45	0,00	0,45	0,07%
Altres	36	16,29%	552,72	25,82	578,54	86,53%
TOTAL	221		623,53	45,06	668,59	

4- ACCIONS DE PREVENCIÓ

El Cos d'Agents Rurals treballa amb la prevenció d'incendis forestals durant tot l'any. En el que portem de campanya a tot Catalunya s'han fet **10.124 actuacions de prevenció d'incendis forestals**, el que suposa un 86% de les actuacions relacionades amb incendis (dades de l'1 de juny al 15 de setembre).

De les 21.269 actuacions relacionades amb incendis en el que portem d'any 2023, el 84% de les actuacions s'han fet en l'àmbit de la prevenció.

Dins d'aquestes actuacions preventives hi ha les relacionades amb les activitats dels plans alfa, la restricció d'activitats amb risc d'incendi, la vigilància activa sobre el terreny, així com campanyes preventives o formatives o inspeccions o els informes de viabilitat d'autoritzacions d'activitats (PERFOC), entre altres.

Entre les campanyes operatives de prevenció d'incendis, destaquen la **Campanya de la Segà**, que es duu a terme a les principals comarques cerealístiques i que coordinen els departaments d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural i d'Interior, a través del Cos d'Agents Rurals amb l'objectiu de prevenir incendis agrícoles durant els treballs de sega del cereal i per minimitzar-ne els danys. Aquesta campanya s'han produït 19 incendis amb una afectació de 44,72 hectàrees de terreny (la majoria no forestal i una petita part, també forestal).

Els treballs de la sega són una activitat agrària amb risc d'incendi, atès que es realitzen amb temperatures molt elevades, humitats baixes, amb una vegetació fàcilment inflamable. Aquest risc d'incendi es concentra en unes franges horàries determinades.

Des de fa deu anys, el Grup Especial de Prevenció d'Incendis Forestals (GEPF) del departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, i representants d'Agrupacions de Defensa Forestal (ADF) duen a terme un operatiu per reduir el nombre d'incendis agrícoles i forestals relacionats amb els treballs de la sega de cereals i minimitzar-ne els danys.

A part de la campanya operativa es desenvolupa una campanya informativa que es duu a terme a totes les comarques cerealístiques per recordar les mesures preventives obligatòries, el correcte manteniment de la maquinària i les pautes d'actuació davant un inici d'incendi.

També és un exemple, la **Campanya del Borriçol**, que duen a terme el Cos d'Agents Rurals, el Grup Especial d'Incendis Forestals (GEPF) i les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF). És un operatiu per minimitzar els focs forestals que tenen el seu origen en el borriçol de pollancre o àlbers. Enguany només s'han produït 13 incendis de bosc de ribera, amb una afectació de 40 hectàrees.

Agraïment a pagesos per la col·laboració durant la campanya de la sega del cereal. La seva col·laboració juntament amb la tasca del Cos d'Agents Rurals, el Grup Especial de Prevenció d'Incendis Forestals del departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, i les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF), l'afectació d'incendis relacionats amb les tasques de recol·lecció del cereal, se situen per sota de la mitjana dels darrers deu anys, tant en nombre d'incendis com en hectàrees afectades.

5- PLANS DE PROTECCIÓ CIVIL

Aquest estiu 2023 hi ha hagut **15 activacions del pla INFOCAT** en fase d'ALERTA (ja sigui preventives o per incendis) i cap fase d'EMERGÈNCIA. A més, el pla INFOCAT s'ha posat en prealerta en 9 ocasions. Fora de la temporada d'estiu, l'INFOCAT també s'ha activat en ALERTA en dues ocasions (març i abril). L'estiu del 2022, el pla INFOCAT es va activar en ALERTA en 6 ocasions, i 2 en EMERGÈNCIA.

Aquest estiu hi ha hagut 6 incendis forestals destacats que han afectat zones properes a nuclis habitats. La mesura general que s'ha demanat en tots els incendis ha estat el confinament preventiu dels veïns i veïnes properes al foc per evitar el risc.

En alguns casos puntuals, i de forma preventiva, els operatius (bombers, mossos i policia local) han evacuat alguns espais (sobretot masies aïllades o cases properes a l'incendi) per garantir la seguretat durant l'emergència.

En el marc del pla INFOCAT, aquest estiu no s'ha donat cap instrucció completa d'evacuació d'una urbanització (només puntualment algunes cases com va ser el cas de l'incendi de Portbou), i sí que s'han donat instruccions de confinament en 6 incendis forestals a urbanitzacions, nuclis habitats i cases aïllades (El Perelló-1 agost, Mont-roig del Camp-1 agost, Selva del Camp-3 agost, Portbou-4 agost, Arbúcies-25 agost i Mont-roig del Camp-28 agost).

En algun d'aquests incendis, com a Llançà (4 agost) i Mont-roig del Camp (28 agost), els municipis van establir centres d'acollida per assistir a aquelles persones que s'havien desplaçat al nucli de la població o que, donat el confinament, no havien pogut accedir a les seves cases.

El personal de la Operativa Territorial de Protecció Civil de la Generalitat s'ha mobilitzat aquest estiu en 4 incendis (Pont d'Armentera 26/06; El Perelló 01/08; Portbou 04/08; i Mont-roig del Camp 28/08). En el període d'abans de l'estiu, també es van mobilitzar en 3 incendis: Calafell 14/03; Portbou 16/04 i Bonastre 12/05.

El dia 21 d'agost de 2023, degut a l'elevat risc d'incendi forestal, es va publicar la RESOLUCIO INT/2953 que establia restriccions d'activitats i moviments en determinats municipis, i que es van prorrogar fins al dissabte 26 d'agost.

Durant el mes d'agost, a més, des de Protecció Civil es van enviar **alertes als mòbils** per indicar el confinament de la població per als incendis forestals del Perelló, Portbou, la Selva del Camp i Mont-roig del Camp.

6- TRUCADES AL CAT112

En el període de l'1 de juny al 15 de setembre de 2023, el CAT112 ha atès 11.294 trucades relacionades amb incendis forestals per un total de 2.214 incidents, el que representa un 43,9% menys de trucades respecte el mateix període de l'any 2022 (l'estiu passat es van rebre 20.132 trucades).

Per tipologies, aquest estiu el major nombre de trucades ha estat per alertar de la crema de marges agrícoles o cunetes amb 2.995 trucades (el 2022 van ser 5.009 trucades); seguit de les trucades per columna de fum en zona agrícola (2.824 trucades i el 2022 van ser 4.170 trucades). Les trucades per incendis de vegetació forestal arbrada han representat 1.951 trucades, mentre que el 2022 van ser 4.145.

A més, s'han registrat trucades al telèfon d'emergències 112 per cremes de rostolls; incendis de cultius; incendis de matolls, incendis de vegetació en terrenys agrícoles o forestals, entre altres.

Les comarques amb més trucades en aquest període han estat el Baix Llobregat (1.485); seguit del Tarragonès (1.036); el Baix Camp (850); l'Alt Penedès (774) i l'Alt Empordà (646). Per municipis, Tarragona ha estat el que ha registrat més trucades (699); seguit de Barcelona (330); La Selva del Camp (307); Molins de Rei (256) o Portbou (250).

A nivell del servei del CAT112, el període de l'1 de juny a 15 de setembre és el de més activitat de l'any. Durant aquest període, s'han gestionat un total de 774.113 trucades operatives (573.998 incidents), que representa un 0,5% menys que en el 2022 quan es van gestionar 778.333 trucades (570.388 incidents). La diferència principal és perquè el 2023 s'han gestionat un nombre menor de trucades per incidents derivats de meteorologia (-12,4% respecte el 2022) i per incendis (-21,3% menys que en el 2022).

El CAT112, per poder atendre l'increment de trucades dels mesos d'estiu, realitza un reforç de la plantilla de gestió a les sales operatives. Aquest 2023, per exemple, s'han incorporat fins a **43 gestors/es** al servei per a la campanya d'estiu, arribant a ser un promig de 244 gestors/es en els mesos d'estiu.